

Programmabegroting 2018

Versie: 4.0.0.0.0

3.2.14 Bijzonder Programma Transformatie Sociaal Domein

De gemeentelijke beleidsvelden die betrekking hebben op de transformatie in het sociaal domein zijn verdeeld over de begrotingsprogramma's 6 (deelprogramma wonen), 7, 8 (deelprogramma sport), 9 en 10. Na de transitie rond de Drie Decentralisaties is het programma voor de Transformatie opgesteld op verzoek van de gemeenteraad (RV 15.0135), en is daar budget voor gereserveerd in de Reserve zachte landing 3D's (zie verderop). De Transformatie agenda is opgesteld voor de periode 2016 en 2017. In 2018 wordt gewerkt aan het verankeren van de projectresultaten binnen de reguliere organisatie.

Van transitie naar transformatie

In 2015 heeft de transitie vorm gekregen. Met de nieuwe verantwoordelijkheden voor de gemeente vanuit de Jeugdwet, Participatiewet en Wmo is gestart met het dichtbij de inwoners organiseren van passende hulp en ondersteuning. We hebben Jeugd- en Gezinsteams ten behoeve van de jeugdhulp, sociale wijkteams voor zorg en ondersteuning van volwassenen (vanuit een brede invulling van de Wmo en met verbinding naar onder meer welzijn en werk&inkomen, schuldhulpverlening), en binnen de uitvoering van de Participatiewet ondersteunen we (nieuwe) doelgroepen naar werk. We hebben sinds deze decentralisaties samen met inwoners en organisaties gewerkt aan de doelstellingen in het sociaal domein:

- Vergroten van zelfredzaamheid en (arbeids)participatie;
- Uitgaan van eigen kracht en regie, en inzetten eigen sociale netwerk;
- Preventie;
- Integrale ondersteuning en zorg;
- De juiste hulp op maat;
- Ontzorgen en normaliseren;
- Combineren informele zorg en professionele ondersteuning;
- Vermindering van regeldruk;
- Beperken van kosten.

Van transformatie naar verankering

In 2016 en 2017 is op basis van de Transformatieagenda (RV 15.0135) en de Visie op de Transformatie (RV 16.0027) gewerkt aan deze doelstellingen onder het motto *anders willen, anders denken en anders doen* in het sociaal domein.

In het Bijzonder Programma Transformatie Sociaal Domein brengen we de ontwikkelingen in de stad en de gemeentelijke organisatie samen. Met het transformatiebudget zijn projecten tot stand gebracht waarin we experimenteren met nieuwe manieren van werken en andere oplossingen zoeken voor bestaande problemen. We willen komen tot een fundamenteel nieuwe manier van werken om nog beter aan te sluiten bij de vraag van inwoners en om samen met inwoners oplossingen te creëren.

Dit vertaalt zich naar meer nadruk op voorzorg en preventie. Op die manier kunnen we nieuwe antwoorden vinden op de uitdagingen in het sociaal domein. Dat zien we bijvoorbeeld met het pilotproject participatiemedewerker (Project Door), waarin met kwetsbare inwoners aan stappen wordt gewerkt, ook in 2018 (programma 10). Een ander voorbeeld daarvan is het realiseren van vroeg-signalering schuldenproblematiek (Vroeg-erop af), voor het voorkomen van schulden of huisuitzetting (programma 10). Maar ook het langer zelfstandig thuiswonen en aandacht voor kwetsbare inwoners in de eigen buurt (waaronder het bewonersinitiatief in de professoren- burgemeesterswijk) is een project waarin we dat doen (programma 9D en 6C).

Het is een proces waar nieuwe verbindingen worden gelegd tussen inwoners, partners in de stad en de gemeente, waarin wij gezamenlijk experimenteren. Bijvoorbeeld met Welzijn op recept, waarin huisartsen een recept meegeven voor een welzijnsaanbod, waardoor duurdere zorg wordt voorkomen en mensen beter worden geholpen. Passend bij de transformatie is het zogenoemde 'ontschotten': Gemiva SVG startte in 2016 met Hof van Sijthoff, waarin hulp en ondersteuning vanuit Participatiewet én Wmo samen komen en inwoners via leerwerkbanen bezig zijn met hun ontwikkeling. Het in 2017 gestarte project 'leefstijl als medicijn', waarbij onderzocht wordt of e-health leefstijlprogramma's een bijdrage kunnen leveren aan de gezondheid van mensen met diabetes, is experimenteel vanwege de publiek-private samenwerking oa Hogeschool Leiden, de Health Coach en een huisartspraktijk, en zal doorlopen in 2018.

Het effect van de decentralisaties is een proces dat jaren duurt en waar met het transformatieprogramma op onderdelen een impuls aan wordt gegeven. Het gaat er dit jaar om dat we deze projecten *verankeren*, zo veel mogelijk binnen de reguliere programma's. In lijn met de aandachtspunten die TNO in haar onderzoeksrapport heeft benoemd, gaat het dan bijvoorbeeld om blijvende aandacht voor dit veranderingsproces, en inzetten op thema-overstijgend werken (integraliteit). We willen daarnaast komen tot een eenvoudig model voor maatschappelijke waarde (kosten en baten) dat professionals makkelijk kunnen gebruiken bij nieuwe en bestaande activiteiten. Ook de inzet van onze gemeentelijke organisatie, werkprocessen en het versterken

van onze rol als zowel opdrachtgever en uitvoerder past daarbij. We zetten samen met de coöperatie in op de doorontwikkeling van de sociale wijkteams (programma 9C).

Het Transformatiebudget biedt een tijdelijke impuls voor projecten en het is dan ook aan de projectuitvoerders om na te gaan hoe de verdere voortgang loopt zonder deze financiële bijdrage. Bij de Vitality Club zit dit in de aanpak, er is gewerkt aan een netwerk van ouderen die bewegen en er is een aantal vrijwillige beweegcoaches. Voor verdere financiering worden indien nodig andere fondsen gezocht. Binnen Curium is gewerkt aan de implementatie van de eigen kracht-conferentie binnen de specialistische zorg. Dit helpt bij de vernieuwing en verandering van de eigen organisatie, en de jongeren worden op andere wijze geholpen bij hun problematiek, waarbij zij zelf steeds meer regie nemen.

Sommige projecten hebben een langere aanloop gehad om te kunnen starten, waardoor doorloop in 2018 noodzakelijk is om de gewenste veranderslag te maken. Belangrijk is het versterken van de preventieve aanpak voor jeugdhulp met de inzet van voorliggende voorzieningen (zoals mogelijkheden binnen begeleiding Wmo, sport, onderwijs maar ook schuldhulpverlening) en de verbinding met het Jeugd- en gezinsteam (programma 7). Dit heeft tot doel dat specialistische zorg alleen wordt ingezet waar nodig, duurdere zorg zo wordt voorkomen en er sneller een oplossing wordt geboden.

We realiseren met verschillende partners een health platform via een makelaar zorg, welzijn, kennis, ten behoeve van de stad en haar inwoners, waarmee we nog beter de kennisinstellingen die in onze gemeente gevestigd zijn benutten (programma 9B en verbinding Kennisstad) en verbindingen leggen tussen deze organisaties en maatschappelijke organisaties. Vanuit het uitvoeringsplan Wmo, welzijn en ondersteuning komen we samen met inwoners tot nieuwe vormen van welzijn, waarin we ruimte vinden voor een pilot gericht op een financieringsmodel dat integraal en ontschot werken mogelijk maakt (programma 9A);

Leidse sleutel

Samen met de stad zijn in 2016 de *twalf Leidse sleutels* voor Transformatie opgesteld. Voor de inzet van het transformatiebudget wordt met deze sleutels getoetst welke bijdrage wordt geleverd aan de transformatie. Geclusterd draaien de 'sleutels' om de volgende punten. Niet elk project zal kunnen voldoen aan alle sleutels: bij elk project wordt wel getoetst aan elk van de vier 'clusters'. Alle projecten samen dragen zo integraal bij aan de veranderingen in het sociaal domein.

1. Samen met andere (organisaties), co-creatie, verbindend. Het is een pre als initiatieven samen met inwoners tot stand komen of als een project een initiatief van inwoners is.

Leidse sleutels:

- Het kan rekenen op de inzet van inwoners;
- Sluit aan bij de vraag van inwoners;
- Ontdubbelen van activiteiten;
- Inwoner voelt zich aangesproken, aangesloten & doet mee;
- Verbindt de domeinen werk, zorg/welzijn, jeugd in het sociaal domein (en mogelijk ook daarbuiten).

2. Het is duidelijk wat er morgen anders is dan nu. Het is innovatief/vernieuwend en concreet en het draagt bij aan de visie op de transformatie.

Leidse sleutels:

- Werkt vanuit principe dat de inwoner eigenaar is van vraag en oplossing;
- Draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit;
- Stimuleert het leren en innoveren in het sociaal domein.

3. Het transformatiebudget financiert tijdelijk: er is een plan voor borging/financiering erna.

4. Het is inzichtelijk wat het oplevert (bij voorkeur financieel).

Leidse sleutels:

- Kostenbesparing (inzichtelijk met kosten/batenanalyse);
- Ontdubbelen van activiteiten;
- Preventie van duurdere interventies of zorg (aantoonbaar);
- Effectiviteit is bewezen, bijvoorbeeld in een andere gemeente of door wetenschappelijk onderzoek. Daarbij is ook aandacht voor de verwachte besparing.

Monitoring

Sinds de decentralisatie van de AWBZ en Jeugdzorg in 2015 is meerdere malen gesproken over de kwaliteit in het sociaal domein, onder andere bij de presentatie van het Rekenkamerrapport 'Decentralisatie Awbz en Jeugdzorg' (6-11-2014), bij de besluitvorming over de Monitor Sociaal Domein (RV 15.0041) en rond de transformatie in het sociaal domein.

Om de kwaliteit en effectiviteit van de inspanningen binnen het sociaal domein te duiden, verbeteren en te borgen wordt voor de duur van 2 jaar een onafhankelijke kwaliteitscommissie benoemd. Vertrekpunt van de commissie zijn de gegevens zoals opgenomen in de monitor sociaal domein.

Totale kosten in beeld

Het transformatiebudget is gevormd uit de Reserve zachte landing 3D's. In de kaderbrief 2016 – 2018 is € 8 miljoen beschikbaar gesteld voor de transformatie, waarvan bij RV 15.0135 € 1 miljoen extra is gereserveerd voor mogelijke risico's. De bedragen voor het tijdelijke (transitie) fonds Jeugdhulp Holland Rijnland zijn tot een bedrag van € 0,7 miljoen gedekt uit de reserve zachte landing 3D's. Rekening houdend met het in 2016 bestede budget (€ 1,1 miljoen) is er voor 2017-2018 nog ca. € 5,2 miljoen beschikbaar, waarbij voor projectleiding en uitvoering € 0,4 miljoen is geraamd. In de kaderbrief 2018 wordt € 1,4 miljoen ingezet voor twee activiteiten: Vroegsignalering (€ 1,1 miljoen) en Transformatie SWT's (€ 0,3 miljoen). Eerder is gemeld dat er voor circa € 3,66 miljoen aan concrete plannen (Mijn buurt, Mijn Dag, Mijn vitaliteit, Mijn gemeente en Overkoepelend) in de pijplijn zaten. In de 2e helft van 2017 wordt in een voortgangsrapportage weergegeven hoe het resterende budget wordt ingezet.

Onderstaand overzicht geeft een financieel beeld van de projecten met de daaraan verbonden middelen in het kader van de transformatie, vanaf 2016. Er is per aug. 2017 op de diverse thema's voor een totaal bedrag van ruim € 5.9 miljoen (exclusief € 400.000 uitvoeringskosten) aan projecten afgerond, in uitvoering of in voorbereiding.

Thema	Totaal per aug 2017	Afgerond	Toegekend	Begroot
Buurt	€ 734.750	€ 222.915	€ 186.835	€ 325.000
Dag	€ 2.301.265	€ 721.500	€ 1.579.765	€ 0
Vitaliteit	€ 1.400.213	€ 5.000	€ 1.125.213	€ 270.000
Gemeente	€ 901.821	€ 37.050	€ 404.771	€ 460.000
Overkoepelend	€ 590.343	€ 0	€ 400.343	€ 190.000

Financiën Drie Decentralisaties

Overzicht 3D budget en verwachte realisatie 2017

Onderstaande tabel geeft op hoofdlijnen inzicht in de financiële stand van zaken rondom de 3 D's, inclusief de bestaande taken op het gebied van de Wmo. De ramingen 2017 voor de budgetten in de begrotingsprogramma's zijn afgezet tegen de verwachte realisatie voor 2017. De verwachte realisatie sluit aan bij de 2e bestuursrapportage 2017. Ook wordt op hoofdlijnen een beeld gegeven van de meerjarenraming in de begroting, inclusief de in meicirculaire 2017 opgenomen mutaties in de integratie uitkering Sociaal domein en de integratie uitkering Wmo.

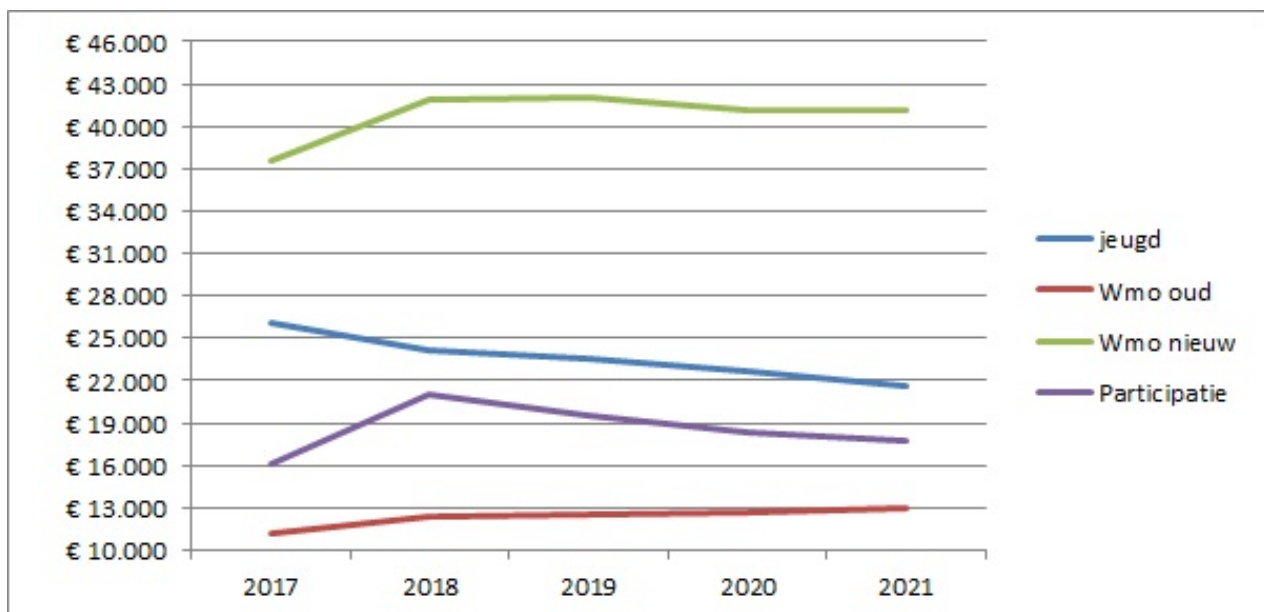
De opzet is met het overzicht jaarlijks op basis van voortschrijdend inzicht in de realisatie aan te geven of de financiële doelstelling van het programma (opvangen rijksbezuinigingen) wordt gerealiseerd.

(-/- = voordeel)	meerjarenraming						
	raming 2017	2e berap 2017	verwachte realisatie 2017	2018	2019	2020	2021
Jeugd							
Jeugd- en gezins teams	4.003.977		4.003.977	3.871.477	3.681.477	3.681.477	3.681.477
Specialistische zorg	19.789.354		19.789.354	18.034.531	17.566.287	17.181.394	16.190.256
Pgb Jeugd	1.860.930		1.860.930	1.860.930	1.860.930	1.360.930	1.360.930
Diversen (o.a.uitvoeringskosten)	374.249		374.249	374.249	374.249	374.249	374.249
sub-totaal	26.028.510	0	26.028.510	24.141.187	23.482.943	22.598.050	21.606.912
WMO (nieuw)							
Bescherm wonen ZIN	26.755.327	-2.200.000	24.555.327	28.333.070	28.697.160	28.693.572	28.692.959
Bescherm wonen Pgb	4.004.490		4.004.490	4.004.490	4.004.490	4.004.490	4.004.490

(-/- = voordeel)	meerjarenraming						
	raming 2017	2e berap 2017	verwachte realisatie 2017	2018	2019	2020	2021
Begeleiding individueel	3.989.132		3.989.132	3.771.404	3.677.565	3.739.068	3.718.958
Begeleiding groep	2.000.000		2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Begeleiding Pgb	2.000.000		2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Collectieve ziektekostenverzekering	940.500		940.500	940.500	940.500	940.500	940.500
Eigen bijdrage (oud en nieuw)	-3.713.000		-3.713.000	-3.113.000	-3.113.000	-3.113.000	-3.113.000
Diversen (o.a. clientondersteuning, mantelzorg, inloop ggz, wijkteams)	3.854.289		3.854.289	3.920.656	3.770.656	2.913.162	2.913.162
sub-totaal	39.830.738	-2.200.000	37.630.738	41.857.120	41.977.371	41.177.792	41.157.069
WMO (bestaand)							
Huishoudelijke ondersteuning	7.329.213		7.329.213	8.550.293	8.688.293	8.748.298	9.042.620
Overige Wmo	3.822.524		3.822.524	3.853.104	3.853.104	3.853.104	3.853.104
sub-totaal	11.151.737	0	11.151.737	12.403.397	12.541.397	12.601.402	12.895.724
Participatie							
Wsw	12.334.760	-600.000	11.734.760	16.633.053	15.371.205	14.052.807	13.358.595
Nieuwe en klassieke doelgroepen	4.670.310	-350.000	4.320.310	4.431.228	4.183.240	4.334.418	4.335.033
sub-totaal	17.005.070	-950.000	16.055.070	21.064.281	19.554.445	18.387.225	17.693.628
Totalen	94.016.055	-3.150.000	90.866.055	99.465.985	97.556.156	94.764.469	93.353.333

Prognose 2017

De verwachting is dat op de budgetten voor de 3D's in 2017 een onderbesteding zal plaatsvinden van ca. € 3,1 miljoen. Voor een bedrag van € 2,2 miljoen heeft deze prognose betrekking op beschermd wonen. Leiden is centrumgemeente voor beschermd wonen. Afgesproken is dat tekorten gezamenlijk worden gedragen en onderbestedingen regionaal worden besteed. Voorgesteld zal worden het bedrag te reserveren binnen de reserve zachte landing 3D's. Het restant van de verwachte onderbesteding heeft betrekking op Participatie. Hiervoor zal eveneens worden voorgesteld de onderbesteding te reserveren ten behoeve van toekomstige tekorten bij de DZB t/m 2021.

Meerjarenbeeld 2018 t/m 2021

In de ramingen 2017 zijn de budgetwijzigingen van de 1e bestuursrapportage verwerkt. In de ramingen 2018 t/m 2021 zijn de budgetmutaties zoals opgenomen in de Kaderbrief 2018 opgenomen. Hetzelfde geldt voor de aanpassingen van de integratie uitkeringen sociaal domein en de integratie uitkering Wmo naar aanleiding van de meicirculaire 2017.

Ten opzichte van de raming 2017 neemt het totaal van de budgetten voor de 3D's en bestaande Wmo taken in 2021 met ca. € 0,7 miljoen af. De bovenstaande afbeelding laat zien dat er tussen de verschillende beleidsterreinen grote verschillen zijn. De budgetten voor beschermd wonen nemen ten opzichte van 2017 met ca. € 2 miljoen toe, terwijl de ramingen voor de overige nieuwe Wmo taken met ca € 0,7 miljoen afnemen. Voor Jeugd is sprake van een forse teruggang; namelijk ruim € 4,4 miljoen. Een belangrijk deel daarvan is een gevolg van een nadeel vanaf 2018 op het niet objectief verdeelde deel binnen de integratie uitkering voor 18+/Voogdij. Voor de bestaande Wmo taken is er sprake van een verruiming van het budget met ca. € 1,7 miljoen. Hetzelfde is van toepassing voor de budgetten voor participatie; daar bedraagt de toename van het budget ca € 0,7 miljoen. Overigens heeft deze budgetwijziging voor het grootste deel betrekking op een wijziging in de door het rijk gehanteerde financieringsystematiek; de middelen voor de Wsw worden niet langer toegekend aan de gemeente waar de Wsw-er woonachtig is, maar aan de gemeente waar de Wsw-er werkzaam is.

3.2.15 Bijzonder programma Duurzaamheid

Duurzaamheid: voldoen aan internationale afspraken en voorop lopen als kennisstad:

Leiden heeft de consequenties van het Klimaatakkoord van Parijs, Energieakkoord en andere (inter)nationale afspraken vertaald naar de eigen gemeente en wil als kennisstad voorop lopen op het gebied van innovatie en duurzaamheid. Duurzame vernieuwing is één van de 3 pijlers van de Ontwikkelingsvisie 2030 'Leiden, Stad van ontdekkingen'.

Eind 2015 heeft de gemeenteraad de Duurzaamheidsambities '*Leiden Duurzaam 2030: een kansrijke, leefbare stad voor nu en straks*', en de Duurzaamheidsagenda 2016-2020 vastgesteld. Het duurzaamheidsbeleid is na actieve participatie van burgers, bedrijven en organisaties uit de stad tot stand gekomen en spitst zich toe op zes thema's en zestien concrete doelstellingen. Deze doelstellingen worden bereikt door inzet en samenwerking van overheden, burgers, bedrijven en organisaties. Leiden is sinds 2016 met de uitvoering van deze ambitieuze Duurzaamheidsagenda 2016-2020 aan de slag en zal hiermee in 2030:

- haar bijdrage leveren aan het terugdringen van de factoren die het leven van huidige en toekomstige generaties belasten. Dit gaat om de factoren CO₂-uitstoot, de uitputting van grondstoffen, bodem- en drinkwater, de vervuiling van lucht en water, de achteruitgang van de biodiversiteit en het produceren van (rest) afval;
- toegerust zijn op de mogelijke effecten van het veranderende klimaat; zodat de stad wint aan kwaliteit en haar aantrekkelijkheid als woon-, werk- en verblijfsgebied wordt vergroot.

Duurzaamheidsdoelstellingen

De zestien doelstellingen zijn als volgt verdeeld over de zes thema's:

Energie

1. Meer energie besparen; *1,5% per jaar*
2. Meer gebruik van duurzaam opgewekte energie; *20% van de energie duurzaam en regionaal in 2020*
3. Gemeente gaat voorop in energietransitie; *organisatie klimaatneutraal in 2020*

Duurzaam ondernemen

4. Duurzaam ondernemen vanzelfsprekend
5. Transitie naar circulaire economie

Biodiversiteit

6. Uitbreiding en verbinding groen voor biodiversiteit en recreatie
7. Bewoners vergroenen mee
8. Biodiversiteit als uitgangspunt

Afvalstromen

9. Minder afval
10. Minder zwerfafval
11. Minder restafval

Duurzame mobiliteit

12. Verschuiving naar duurzame en slimmere mobiliteit
13. Schonere lucht, betere gezondheid

Klimaatadaptatie

14. Waterbestendige stad
15. Klimaatrobuuste stad

Algemeen

16. Duurzaamheid uitdragen en stimuleren; *CO₂ uitstoot in 2030 40% minder dan in 1990*

Uitvoeringsstrategie Programma Duurzaamheid

Met de vaststelling van de Duurzaamheidsambities 2030 en de Duurzaamheidsagenda 2016-2020 is het gemeentelijk beleid en de richting voor de komende jaren neergezet. De focus van het Programma Duurzaamheid ligt op de uitvoering van maatregelen en het boeken van resultaten. Centraal staat de uitvoering van maatregelen in samenwerking met de stad. De gemeente, naast dat zij zelf maatregelen neemt, faciliteert, informeert en subsidieert de stad om te verduurzamen. De raad heeft voor het bereiken van deze doelstellingen per doelstelling een krediet vastgesteld.

Om de doelstellingen te bereiken is in het voorjaar van 2015 besloten (RV 15.0013) om een per 1 juli 2015 programmaorganisatie in te richten (Programma Duurzaamheid) met een programmamanager. In de